

“67. Türkiye Jeoloji Kurultayı'nın ardından” başlıklı bir yazı üzerine..

Doğal Kaynaklar ve Sürdürülebilirlik” ana teması ile Kurultayda bir panelle işlediğimiz “Jeoloji ve Jeoloji Mühendisliğinde Öngörü” konusu birbiriyle ilintili ve bütünleyici konulardır.

1947 yılından bu yana aralıksız olarak her yıl gerçekleştirildiğimiz ve Türkiye'deki en önemli en uzun soluklu tek bilimsel etkinlik olan Türkiye Jeoloji Kurultaylarının niteliğinin yükseltilmesine özel bir çaba gösterilirken, diğer yandan da mesleğimizi ilgilendiren toplumsal boyutu olan güncel konular da “ana tema” olarak belirlenerek çağrılı konuşmacılar ve paneller ile işlenmeye çalışılmaktadır. “İklim değişikliği ve Küresel Isınma”, “Deprem ve Etik”, “Geleceğin Kentleri İçin Jeoloji Mühendisliği” “İnsan ve Toplum İçin Jeoloji”, “Enerji”, “Afet Yönetimi Stratejileri”, “Dünya Yeri Yılı” gibi konular, kurultaylarda son yıllarda bu kapsamda ele aldığımız konulardan bazıları olmuştur.

Kurultayların, sadece bilmenin yeterli olmadığı bilinciyle; üretilen bilgiyi bilimsel düşünceyi yaygınlaştırma, bilginin toplumla ve yaşamla bütünleşmesi, bilimin toplumsal yaşamda yol göstericiliğini sağlama amacına da hizmet etmesine özel bir önem verilmekte; ana tema olarak belirlenen konular da her boyutuyla ve değiştirip dönüştürmek bilinciyle işlenmeye çalışılmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında da, “67. Türkiye Jeoloji Kurultayı'nın ardından..” başlıklı yazının Kurultayların önemine ilişkin tespitlerine katılmakla birlikte; “... *Bu perspektifle kurultaya bakıldığında sonuç büyük bir hayal kırıklığı*” çıkarsamasına da, kendince bu sonucu desteklediği sanılan ve ileri sürülen argümanların yerindeliğine de katılmak mümkün değildir.

Kurultayın ana teması olarak seçilen “Doğal Kaynaklar ve Sürdürülebilirlik” konusundan yola çıkarak;

talan ve yağmaya dayalı sömürge madenciliği yerine ; “Sürdürülebilirlik” kavramının ikame edildiğinin iddiası ve bu iddianın konuyla hiç ilgisi bulunmayan “sürdürülebilir kalkınma” gibi sözlük bilgileri ile savunulmaya çalışılması, en hafif deyimıyla “Doğal Kaynaklar ve Sürdürülebilirlik” kavramından neyin amaçlandığını da, bu konunun işlendiği panelde dile getirilenleri de doğru algılayamamadır.

Katılımcılar da takip etmişlerdir, konuyla ilgili yapılan istisnasız bütün konuşmalar tam da eleştirici! yazıda “kayı duyulana” vurgu yapıyordu, aynı hassasiyetleri dile getiriyordu. Ama, bir kavrama takılı kalınca söylenenler dinlenmiyor ya da idrak edilemiyor anlaşılır.

Aslında, “Doğal Kaynaklar ve Sürdürülebilirlik” ana teması ile Kurultayda bir panelle işlediğimiz “Jeoloji ve Jeoloji Mühendisliğinde Öngörü” konusu birbiriyle ilintili ve bütünleyici konulardı ve “67. Türkiye Jeoloji Kurultayı'nın ardından..” başlıklı yazıdaki yersiz eleştirilerde! belirtilen niyetlerin ortaya konulması amacıyla seçilmişti.

Konuyu biraz ayrıntılandırarak olursak; Türkiye'nin Jeoloji/Yerbilimleri alanında ihtiyaç ve önceliklerinin saptanarak, atılması gereken adımların belirlendiği; Jeoloji mühendisliğinin her uygulama alanında yapılması gerekenler, problemler ve çözüm yollarının eğitim süreçlerinden başlamak üzere ele alınarak gelecekte ne olacağının öngörüldüğü yeni bir çalışmaya gereksinim olduğu tespitinden hareket ederek; kapsamlı ve uzun soluklu yeni bir öngörü çalışması-

na ilk adımın Kurultay'da atılması hedeflenmiştir. Bu amaçla da "Jeoloji ve Jeoloji Mühendisliğinde Öngörü" konusu bir panelde ele alınarak bir başlangıç yaratılmak istenmiştir. Bir panelde kesin bir sonucun alınamayacağı bilinen bu konu, Genel Kurulumuzda gündeme getirilerek, bu dönem içinde tüm tarafların katılımı ile jeoloji mühendisliğinde yeni bir öngörü çalışmasının yapılması kararlaştırılmıştır.

Gerek Kurultay açılış konuşmalarında gerekse jeolojide öngörü panelinde dile getirdiklerimi bu eleştiriler yazısına cevap olması açısından bir kez daha hatırlatmak isterim.

"jeoloji ve jeoloji mühendisliğinde öngörü konusunda ilk olarak Türkiye Bilimler Akademisi tarafından 2004 de yapılan Öngörü çalışmasının Yer Bilimleri Alanına yönelik temel çıktılar olarak

- *Doğal kaynakların toplum yararına kullanılması,*
- *Doğal afetlerin neden olduğu zararların en aza indirilmesi,*
- *Doğal çevrenin korunması*

konularının sonraki dönemlerde ön plana çıkacağı öngörülmüştür.

Doğal kaynaklar ve bunların yönetimiyle ilişkili öngörüler kapsamında genel anlamda su kaynakları, özel olarak da hidroelektrik ve jeotermal, bor vb. stratejik yeraltı zenginliklerimizin toplum yararına sunulmasında yer bilimlerinin katkısının artacağı,

Afetlere karşı sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşamak için yasal mevzuatta ve uygulamalarda yer bilimlerine gereken önemin verileceği, yerel yönetimlerde (belediyelerde) yerbilimci istihdamının zorunlu hale gelmesi, ilk ve orta öğretimde yer bilimlerine daha etkin bir yer verilmesi, doğa tarihi müzeleri ve jeolojik mirasla ilgili saptamalarla toplumda yer bilimlerinin bilincinin (kültürünün) ön plana çıkması,

Doğal çevrenin korunması bağlamında önemi bu güne kadar yeterince algılanmamış olan yer bilimlerinin gelecekte daha kapsamlı bir rol üstleneceği öngörülmüştür.

Yer Bilimleri için öne sürülen öngörülerin temelinde; Yer Bilimlerinin toplumun refahı, yaşam kalitesi ve yaşam güvenliği için öneminin toplum ve karar ve-

riciler tarafından anlaşılacak kabul göreceği varsayımında bulunulmuştur.

Ancak aradan geçen sürede, jeolojinin bilim ve uygulama alanlarının genişliğine ve gerekliliğine karşın, toplum ve karar vericilerce, ortaya konulan öngörülerin öneminin tam olarak anlaşılmadığını; başta afet, imar, yapı denetiminde, doğal kaynak ve çevre yönetiminde, her türlü alt ve üst yapının yerleşimi ve tasarım süreçlerinde jeoloji mühendisliğinin bugün ulusal mevzuatta hala yer almadığını veya eksikli olarak yer aldığını, öngörülerin hayata geçirilemediğini görüyoruz."

Şekildeki bir kapsamlı konuyu ele almış ve söz konusu yazıda belirtilen suçlamaların aksine "Doğal kaynakların toplum yararına kullanılması ve Doğal çevrenin korunmasına özel bir vurgu yapılarak, jeoloji mühendislerinin yapması gerekenler/öngörülenlerle birlikte asıl olması gerekenin anlayış ve politik değişim olduğu vurgulanmıştır.

Ama ne yazık ki, eleştirme önyargısı ile yola çıkıldığına söylenenler değil, hayali çıkarsamalar gerçekmiş gibi görülme isteniyor anlaşılıyor.

Sürdürülebilirlik konusuna gelince, bu kavramdan neyi anlamamız gerektiğini açılış konuşmamda şöyle dile getirmeye çalışmışım.

"Doğal Kaynaklar ve Sürdürülebilirlik"olgusu, kurultayımızın önsözünde de belirtildiği gibi petrolden suya, madenlerden yapı malzemelerine, nadir toprak elementlerinden agregaya, yeraltı sularından jeotermal enerjiye ve konvansiyonel olmayan enerji kaynaklarına kadar uzanan çok geniş bir alanda gözetilmesi gereken bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Farklı bakış açılarına göre değişik anlamların çıkarıldığı "Sürdürülebilirlik" konusunun, doğal kaynakların çevresel değerlerimizi gözeterek ve toplumsal refahın yükseltilmesine katkıda bulunacak şekilde değerlendirilmesi, doğal çevrenin korunarak, doğal zenginliklerimizin gelecek kuşaklara aktarılması bu kapsamda doğal kaynak ve çevre yönetimi süreçlerinde jeoloji mühendisliğinin de önemli görev ve sorumluluk alması olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Sürdürülebilirlik kavramının, bu sistemin olumsuz politikalarının ve yanlış uygulamalarının ve her koşul-

da doğal kaynakların işletilmesinin devam ettirilmesi olarak da ele alınmaması gerektiğini de vurgulamak istiyorum.

Bu gün görüyoruz ki, su kaynaklarının planlanması tamamen ticari çıkarlara göre düşünülmekte ve su hizmetleri de hızla özelleştirilmeye çalışılmaktadır. Suyun ticari bir mal olarak görülmeden geleceğe korunarak bırakılması gereken yaşamsal önemde kamusal bir miras olduğunu bir kez daha vurgulamak istiyorum ve tatlı su kaynaklarımızın geldiği duruma özellikle vurgu yaparak, madencilik ve jeotermaldeki yanlış uygulamalarla birlikte “Doğal Kaynaklar ve Sürdürülebilirlik” konusunun nasıl çok daha önemli bir hale geldiğini ifade etmek istiyorum.

TÜBA'nın 2014 öngörülerinde de belirtildiği gibi, Doğal kaynaklarımızın, yeraltı zenginliklerimizin toplum yararına kullanılması, doğal çevrenin korunması ve bu kapsamda yer bilimlerinin katkısının artırılması öngörüsünün hayata geçirilmesinin temel yaklaşımımız olması gerektiğini düşünüyorum.”

vurgulamaları ile doğal kaynaklar ve sürdürülebilirlik konusuna nasıl baktığımızı paylaşmaya gayret etmiştim.

Kurultay başkanı da açılış konuşmasında;

“Bu kurultayın ana teması “Doğal Kaynaklar ve Sürdürülebilirlik” olarak tanımlanmıştır. Bu konunun ana tema olarak tanımlanmış oluşu, Kurultay’a çağrı yazımda da belirtildiği gibi, “Sürdürülebilirlik” konusunun giderek tartışılmalı hale gelmesi ve ortaya bir kavram kargaşasının çıkmış olmasıdır. Toplumun jeoloji biliminden beklentilerinin başında, doğal kay-

nakların toplumun refahına katkıda bulunmak üzere ortaya konması gelmektedir. Bir diğer misyonumuz olan doğal çevrenin korunması ve doğal zenginliklerden gelecek kuşakların da yararlanmasına özen gösterilmesinin küresel ölçekte giderek önem kazanması” vurgusunu yaparak, söz konusu yazıda iddia edilenin aksine konudan neyin anlaşılması gerektiğini açıkça belirtmişti.

Yine oturumda, kıt doğal kaynakların aşırı tüketimine neden olan bugünkü emperyal sistem eleştirilerek, dünyada aşırı tüketimi model alan bu sistemin terk edilmesi gerektiği ifade edilmişti. Panel Başkanının ise; Her ne pahasına olursa olsun doğal kaynakların tüketimini savunmanın değil; doğru olanın doğal kaynakların korunarak gelecek nesillere aktarılması olduğuna vurgu yaparak oturumu tamamlaması da konuya bakışı ortaya koymuştur.

Sonuç olarak, gerek açılış konuşmalarında gerekse “Doğal Kaynaklar ve Sürdürülebilirlik” ve “jeoloji ve jeoloji mühendisliğinde öngörü” konularında yapılan istisnasız tüm konuşmalardaki temel yaklaşım bu ekseninde olmuş, tam da söz konusu yazıda yapılması istenen, ancak yapılmadı diye eleştirilen bakış açısıyla konu ele alınmış, ancak her nedense! eleştirdiği kapsamın hayata geçirildiği idrak edilememiştir.

Sözün kısası, “67. Türkiye Jeoloji Kurultayı'nın ardından...” başlıklı yazı içeriği, saptamaları, gönderme ve suçlamaları, “gerçekte var olmayan şeyleri görmek, işitmek gibi, dayanaksız bir algılama” ürünüdür.

Hepimizin ihtiyacı, geliştirici olan yapıcı ve yerinde eleştirilerdir.